

PLAGIAT – OSZUSTWO CZY KONIECZNOŚĆ?

Dr Alicja Ornowska

Plagiat:

- Nie ma definicji ustawowej pojęcia plagiatu.
- Łaciński źródłosłów (plagium - kradzież).
- Pojęcie używane w języku prawniczym i potocznym, pojawia się w judykaturze.
- Najczęściej rozumie się pod nim wykorzystywanie całości lub części utworu cudzego autorstwa i prezentowanie go jako własnego.

Utwór to każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

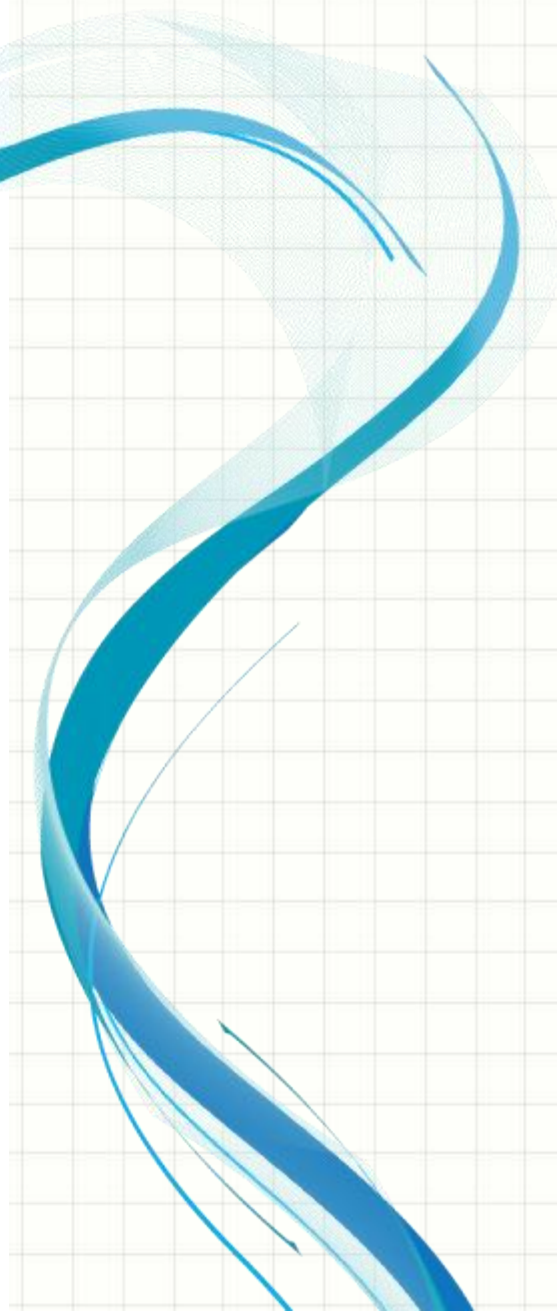
Kategorie utworów:

1. wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);
2. plastyczne;
3. fotograficzne;
4. lutnicze;
5. wzornictwa przemysłowego;
6. architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;
7. muzyczne i słowno-muzyczne;
8. sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;
9. audiowizualne (w tym filmowe).

Rodzaje plagiatu:

1. Wg kategorii utworów: literacki, muzyczny, fotograficzny, plastyczny itd.
2. Jawny/ Ukryty.

Odpowiedzialność za PLAGIAT:

- Cywilno-prawna
- Prawno-karna
- Dyscyplinarna
- Pracownicza

Negatywne konsekwencje się nie wyłączają, a kumulują.

PLAGIAT TO KOSZTY

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 78).

- Autor ma zawsze prawo do „ojcostwa dzieła” i do bycia uznawanym za jego twórcę w całości i fragmentach.
- Ochrona osobistych praw autorskich twórcy jest nieograniczona w czasie.
- Po śmierci twórcy z powództwem może np. małżonek, zstępni, rodzice, rodzeństwo, zstępni rodzeństwa, właściwe stowarzyszenie twórców lub organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.
- Plagiat ZAWSZE narusza osobiste prawa autorskie twórcy.
- Twórca lub osoby występujące w jego imieniu mogą żądać zaniechania podejmowania działań przez inne osoby, które by zagrażały wykonywaniu tych praw. W razie dokonanego naruszenia można żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub – na żądanie twórcy – zobowiązać sprawcę, aby uiszczył odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 79).

- Autor może czerpać korzyści finansowe ze swoich dzieł, stąd plagiat *może* naruszać majątkowe prawa autorskie twórcy.
- Prawa majątkowe to prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nimi na wszystkich polach eksploatacji oraz uzyskiwania z tego tytułu wynagrodzenia

Są ograniczone czasowo, wygasają co do zasady po upływie siedemdziesięciu lat od śmierci twórcy.

Uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- 1) zaniechania naruszania;
- 2) usunięcia skutków naruszenia;
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody:
 - a) na zasadach ogólnych albo
 - b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
- 4) wydania uzyskanych korzyści.

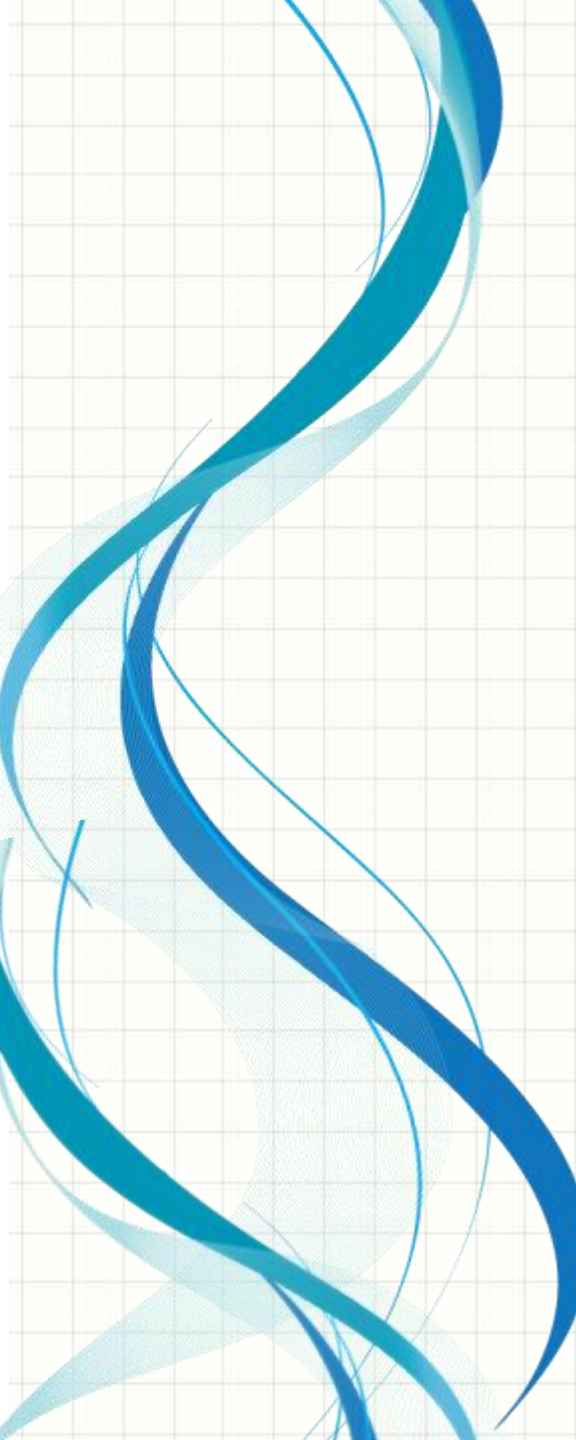

**PLAGIAT TO
PRZESTĘPSTWO
... i koszty**

Art. 115.

1. Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

- Przestępstwo ścigane jest z urzędu, a nie na wniosek pokrzywdzonego,
- W przypadku skazania możliwe jest orzeczenie przepadku przedmiotów pochodzących z przestępstwa (*fructa sceleris*) oraz przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa (*instrumenta sceleris*), choćby nie były własnością sprawcy.
- Nie ma prawnego obowiązku denuncjacji sprawcy plagiatu, ale jest obowiązek społeczny zawiadomienia organów ścigania o jego popełnieniu. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe muszą natychmiast niezwłocznie zawiadomić o nim Policję lub prokuraturę, jak o każdym innym przestępstwie.

**PLAGIAT TO
ZACHOWANIE
NIEETYCZNE...
i koszty**

Zgodnie z Ustawą o szkolnictwie wyższym przywłaszczenie autorstwa cudzego utworu może skutkować:

1. W stosunku do pracownika naukowego (mianowanego nauczyciela akademickiego) rozwiązaniem stosunku pracy bez wypowiedzenia oraz odpowiedzialnością dyscyplinarną,
2. W stosunku do studenta – odpowiedzialnością dyscyplinarną, i odebraniem tytułu zawodowego (licencjata, magistra, inżyniera), gdy praca stanowiąca podstawę nadania tego tytułu okazała się być plagiatem,
3. Nie stosuje się przedawnienia w odniesieniu do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec studenta, któremu zarzuca się popełnienie plagiatu

Karami dyscyplinarnymi w stosunku do studentów są upomnienie, nagana, nagana z ostrzeżeniem, zawieszenie w określonych prawach studenta na okres do jednego roku, wydalenie z uczelni.

Zgodnie z Ustawą o tytule naukowym i stopniach naukowych przywłaszczenie autorstwa cudzego utworu może skutkować utratą tytułu doktora lub doktora habilitowanego. Rada właściwej jednostki organizacyjnej lub odpowiednio Centralna Komisja, w drodze decyzji, stwierdza nieważność postępowania w sprawie nadania tytułu lub stopnia, jeżeli w pracy stanowiącej podstawę nadania tytułu lub stopnia osoba ubiegająca się o tytuł lub stopień przypisała sobie autorstwo istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu lub ustalenia naukowego.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ